Keski-Suomen ELY-keskus vastaa aktiivisen työvoimapolitiikan kustannusvaikutuksista seuraavaa:

TYÖVOIMAKOULUTUS

1. Millä perusteella teette päätökset eri asiakasryhmille ja asiakkaille hankittavista ja tarjottavista palveluista?

- Alueen työmarkkinoiden tarve: millaista osaamista ja koulutusta alueen työnantajat edellyttävät työntekijöiltä
- Työnhakija-asiakkaiden tarve: millaisia osaamisen puutteita työttöminä, työttömyysuhanalaisilla ja muilla työnhakijoilla on:

* Tutkinto- ja osatutkintotavoitteista työvoimakoulutusta suunnitellaan/toteutetaan asiakasryhmille, joilla joko ei ole tutkintoa tai jotka ovat ammatinvaihtajia. Tai jos aiemmasta tutkinnosta on pitkä aika, se on vanhentunut.
* Täydennys- ja jatkokoulutusta suunnitellaan/toteutetaan asiakkaille, jotka eivät ole työllistyneet aiemmalla koulutuksellaan ja tarvitsevat osaamisensa päivittämistä päästäkseen helpommin töihin. Myös asiakkaille, joille riittää täydennyskoulutus vaihtaakseen erilaisiin tai aiempaan nähden lähialan työtehtäviin.
* Eri ammattialoille orientoivia lyhyehköjä työvoimakoulutuksia suunnataan asiakkaille, jotka tarvitsevat tutustumisjakson alalle voidakseen koulutuksen jälkeen joko työllistyä tai jatkaa polkua kohti alan tutkintokoulutusta, oppisopimusta tai muuta sopivaa jatkoelementtiä. Sopivat hyvin myös pitkäaikaistyöttömille.

- Asiakastyötä tekevien asiantuntijoiden ja omavalmentajien välittäminä asiakkailta tulevien toiveiden perusteella jossain määrin
- Sidosryhmiltä sekä toimintaympäristöstä tulevien palautteiden, signaalien perusteella

2. Vastaavatko tarjottavat palvelut mielestänne asiakkaiden tarpeisiin?

- Osittain vastaavat. Alueen oppilaitoksilla on kiinteät kontaktit alueen työnantajiin, työvoimakoulutuksessa on lähes aina työssäoppimisjakso. Opiskelijat pääsevät tutustumaan työnantajiin jo koulutuksen aikana. RekryKoulutus on tuloksellisin ja heti vaikuttava, koulutuksen jälkeen hyväksytysti suorittanut työllistyy siihen yritykseen, joka on ollut RekryKoulutuksen rahoittajana yhdessä ELY-keskuksen kanssa.
- Osittain ei: yksittäisen asiakkaan yksilölliseen koulutussuunnitelmaan on vaikea vastata työvoimakoulutuksen ehdoin. Joskus onnistuu toki. Omaehtoinen koulutus työttömyysetuudella sekä muut kouluttautumisen muodot täydentävät

PALKKATUKI:

1. Millä perusteella teette päätökset eri asiakasryhmille ja asiakkaille hankittavista ja tarjottavista palveluista?

- Palkkatukea suunnataan siten, että se edistäisi työllistetyn työnhakijan jatkotyöllistymistä avoimille työmarkkinoille ammatillisen osaamisen paranemisen kautta ja/tai tukisi työssä pysymistä (osatyökykyiset). Tuki myönnetään työnhakija-asiakkaan tilanteesta käsin ja asiakkaiden mahdollisuudet työllistyä eri sektoreille vaihtelevat (tukea ja jatkopolutusta/ palvelujen yhdistämistä tarvitaan).

2. Vastaavatko tarjottavat palvelut mielestänne asiakkaiden tarpeisiin?

- Erilaisten asiakasryhmien tarpeet huomioidaan melko kattavasti tuen myöntöperusteissa ja kohderyhmissä (esim. oppisopimus, vamma/sairaustuki, 60v pitkäaikaistyöttömän tuki, yhdistysten 100 %-tuki, kunnan velvoitetyö). Jos tuen kustannusvaikuttavuutta haluttaisiin lisätä, tuen myöntökriteereitä tulisi tarkentaa lainsäädännöllä (esim. jatkotyöllistymismahdollisuuksien painottaminen). Valtaosan palvelun kustannuksista muodostaa työnantajalle korvattava osuus palkkauskustannuksista. Myönnetyn tuen määrää seurataan määrärahaseurannan yhteydessä. Hallinnolliset kulut liittynevät ensisijaisesti palkkatukihakemusten käsittelyprosessiin (asiantuntijoiden työpanos), jota sähköisen asioinnin vahvistuminen tulevaisuudessa suoraviivaistaa.

MUITA HUOMIOTA:
- Palkkatuen aktiivinen hyödyntäminen edellyttää tuen ja sen myöntökriteereiden tiedottamista työnantajille ja työnhakijoille. Epävarma taloustilanne ja palkkatukeen liittyvät muutokset (esim. palkkatukiuudistus, määrärahatilanne) voivat (ainakin hetkellisesti) vaikuttaa palvelun houkuttelevuuteen ja mahdollisuuksiin tehokkaasti markkinoida palvelua työnantajalle/työnhakijalle. Yrityssektorilla palkkatuen tuntemus voi olla heikompaa kuin kuntasektorilla tai 3. sektorilla ja tuen esiintuonti vaatii myös työnhakijalta omaa aktiivisuutta.
- Raportissa ei eritellä RekryKoulutuksia muusta työvoimakoulutuksesta. Ne ovat kuitenkin ihan erilaisia palveluja. RekryKoulutuksissa on työllistyminen käytännössä varmaa, mikäli opiskelija suorittaa koulutuksen hyväksyttäväksi ja on työpaikkaan niin sanotusti kaikin puolin soveltuva henkilö.
- TE-palvelujen polutusta ei ole käsitelty riittävästi. Useinhan asiakas tarvitsee monta TE-palvelua, jotta hän pääsee avoimille työmarkkinoille. Niiden väli voi joissain tapauksissa olla pitkä, joskus se on lyhyt.

KUSTANNUSVAIKUTUKSET
Alueella seurataan kustannusten kehitystä eri TE-palveluissa, mutta ei kustannusvaikuttavuuden kehitystä. Se veisi paljon aikaa, eikä kustannusvaikuttavuustietoa edes ole saatavissa, ei ainakaan kaikilta osin eikä missään tapauksessa helposti. Joitakin hallinnollisten kustannusten laskelmaharjoituksia on Keski-Suomessa aikanaan tehty sote-maku-uudistuksen valmisteluvaiheessa. Kustannusvaikuttavuuden selvittäminen onnistui vain osittain. Esim. henkilöstöhallinnon kustannukset vaativat paljon käsityötä (poimintaa eri järjestelmistä, jonne laskelmaa tekevällä ei edes ole pääsyä – tiedot piti kysellä eri ihmisiltä), eikä niissä siltikään voida sanoa, että arvio oli täysin luotettavaa. Tietojärjestelmät eivät tuota sellaista tietoa, mitä tarvittaisiin. Em. kustannuslaskelman teko vei runsaasti työaikaa. Oli selvitettävä monenlaisia tietoja, tehtävä monia laskukaavioita jne. Tähän kulunut työaika oli mittava. Onko tällaisten laskelmien tekemisen vaatimaa työaikaa arvioitu tai mietitty sitä, mistä se on pois, mitä jätetään tekemättä?

Esim. Ura-järjestelmä ei tuota luotettavaa tietoa asiakkaiden työllistymisestä. Luotettava tieto saadaan vain siitä, jos asiakas on palvelujen jälkeen työttömänä tai työvoimapoliittisissa toimenpiteissä. Kaikkien palvelujen tarkoitus ei ole johtaa suoraan työmarkkinoille (esim. valmennuspalvelut), vaan olla osa työllistymisen polkua. Näiden palvelujen osalta pitäisi voida mitata ns. pehmeää vaikuttavuutta. Tätä on nyt alettu kokeilemaan Keski-Suomen ELY-keskuksen ESR-rahoitteisessa Laava-hankkeessa.

Ns. pehmeää vaikuttavuutta pitäisi mitata enemmän. Kun taloustilanne on ollut hyvä, yhä suurempi osa asiakkaista on niitä, jotka ovat kaukana työmarkkinoista. He tarvitsevat palveluja, joiden ensisijainen tavoite ei edes ole työllistyminen. Nimenomaan näissä palveluissa tarvitaan pehmeiden vaikuttavuustekijöiden mittaamista.

Lisäksi ylipäätään kovin moni asia vaikuttaa työllistymiseen. Onko paikkakunnalla juuri oikeaan aikaan aloittamassa uusi yritys, joka sattuu tarjoamaan henkilölle sopivia työpaikkoja? Onko paikkakunnalla juuri lopettamassa yritys, josta jää samanaikaisesti työttömäksi monia alan työntekijöitä? Miten näiden, asiakkaasta riippumattomien tekijöiden vaikutus työllistymiseen saadaan poissuljettua palveluiden vaikuttavuuden mittaamisessa? Miten tuloksia voidaan pitää luotettavina, jos näitä ulkoisia, äkillisiäkin työmarkkinamuutoksia ei voida nollata kustannusvaikuttavuuden laskemisesta?

yt. **Marja Pudas,** yksikön päällikkö
Työllisyys, osaaminen ja kulttuuri -yksikkö
Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Twitter @marja_pudas; LinkedIn Marja Pudas
Cygnaeuksenkatu 1, PL 250, 40101 Jyväskylä, Finland
www.ely-keskus.fi/keski-suomi, http://www.ely-keskus.fi/en/web/ely-en/
Keski-Suomen ELY-keskus: Twitter, Facebook, Instagram